

Daniyor Kitobi — Sakkizinchi raqam

Jarayon

Jeff Pippenger

2023-12-03

Yahudo shohi Yohayiqim hukmronligining uchinchi yilida Bobil shohi Navuxadnazar Quddusga kelib, uni qamal qildi. Egamiz Yahudo shohi Yohayiqimni uning qo‘liga topshirdi, shuningdek Xudoning uyidagi idishlarning bir qismini ham; u ularni Shinor yurtiga, o‘z xudosining uyiga olib ketdi va idishlarni o‘z xudosining xazina uyiga qo‘ydi. Doniyor 1:1, 2.

Doniyor va Vahiy kitoblari ayni bir kitobdir, va Doniyor kitobida ifodalangan o‘sha payg‘ambarlik yo‘nalishlari Vahiy kitobida davom ettiriladi. Iso Masihning Vahiyi sinov muddatining yopilishidan sal oldin muhrdan ochiladigan so‘nggi payg‘ambarlik xabarini ifodalaydi.

Vahiy kitobidan ilgari to‘g‘ri anglab yetilgan, ammo urf-odat va an‘ana bilan muhrlab qo‘yilgan haqiqatlar hanz haqiqatdir, va bugun ular Yahudo qabilasining Arsloni tomonidan yana ochilmoqda, va o‘sha haqiqatlar endi o‘zlarining mukammal bajo bo‘lishini namoyon etmoqda.

O‘tmishda Doniyor kitobidan to‘g‘ri anglangan, biroq urf-odat va an‘ana bilan muhrlab qo‘yilgan haqiqatlar hanz haqiqatdir, va bugun ular Yahudo qabilasining Arsloni tomonidan yana muhrdan yechilmoqda, hamda o‘sha haqiqatlar endi o‘zlarining mukammal bajo bo‘lishini namoyon etmoqda.

Doniyor — Iso Masihning Vahiyini ifodalaydigan ikki kitobning shunchaki birinchisidir.

Yohayiqim islohot harakatidagi birinchi xabarning quvvatlantirilishining ramzidir. U, shuningdek, ahdning ham ramzidir, chunki ismning o‘zgarishi bashoratli ma’noda ahdiy munosabatning boshlanishini ifodalaydi. Xudo ilgari Uning ahd xalqi bo‘lmagan bir xalq bilan tuzadigan ahdiy munosabat birinchi xabarning quvvatlantirilishi bilan boshlanadi.

Sizlar bir zamonlar xalq emas edingizlar, ammo endi Xudoning xalqisizlar; sizlar rahm-shafqat topmagan edingizlar, ammo endi rahm-shafqat topdingizlar. 1 Butrus 2:10.

Ahd munosabatini ifodalovchi ismning o‘zgartirilishi timsoli Abramning ismi Ibrohimga, Saraining ismi Soraga, Yoqubning ismi Isroilga va Shaulniki Pavlusga o‘zgartirilgani bilan mustahkamlangan. Bu timsolga boshqa ham guvohliklar bor, biroq Doniyor kitobining birinchi bobida Doniyorning ismi Baltashazzarga, Hananiyoniki Shadraxga, Mishaelniki Meshaxga va Azariyoniki Obed-Negoga o‘zgartiriladi.

Rabbiy bir xalq bilan ahdiy munosabatga kirganida, U ayni paytda avvalgi ahdiy xalqni chetlab o‘tmoqda bo‘ladi. Yohayiqim chetlab o‘tilayotgan ahdiy xalqni, Doniyor, Xanoniyo, Mishoel va Azariyo esa keyin tanlanayotgan ahdiy xalqni ifodalaydi. Odamlar ahdiy munosabatga kirganlarida, ular ahd shartlariga sodiq qolish-qolmasliklari jihatidan sinovdan o‘tkaziladilar. Bu sinov ovqat yeyish amali bilan ifodalanadi.

Odam Ato va Momo Havo yeyish amali bilan sinovdan o'ta olmadilar, va Xudo ilk bor tanlangan xalq bilan ahdga kirganida, bu munosabatni ularga mannani berib sinash orqali boshladi. Qadimgi Isroil oxir-oqibat bu sinovdan o'ta olmadi, ammo shu orqali ular ahd sinovi yagona bir sinov emas, balki sinov jarayoni ekanligiga oid ilk ishora va ilk guvohlikni taqdim etdilar. O'ninchi sinovga kelib, ularga keyingi qirq yil davomida sahroda o'lish hukmi belgilandi. Shundan so'ng Xudo Yoshua va Xolib bilan ahdga kirdi; shu tariqa, Rabbiy tanlangan xalq bilan ahdga kirganida, U avvalgi ahd xalqidan ham o'tib ketayotganiga guvohlik berildi. Qadimgi Isroilning oxirida, bu ayni paytda ruhiy Isroilning ham boshlanishi bo'lgan bir vaqtda, qadimgi Isroil uchun so'nggi sinov jarayoni ruhiy Isroil uchun birinchi sinov jarayoni edi, va u Osmon Noni sifatida ifodalangan edi. Bu birinchi ahd sinov jarayonida manna orqali timsollangan edi.

O'sha sinov jarayonida, ham birinchi, ham oxirgi sinov jarayoni bo'lgan o'sha jarayonda, Iso samoviy Nonning sinovini, O'z ahd xalqiga mansub bo'lganlar Uning tanasini yeb, Uning qonini ichishlari kerakligini aytganida belgilab berdi. U O'z xizmatida boshqa har qanday paytdagidan ko'ra aynan o'sha taqdimotda ko'proq shogirdlarini yo'qotdi. Uning xizmatidagi o'sha bahs ahd sinov jarayoni misolining eng yuqori nuqtasi edi va Sister White bu voqea haqida "The Desire of Ages" asarida batafsil sharh beradi; u yerda bobning sarlavhasi "The Crisis in Galilee"dir. Galilee nomi "menteşa" yoki "burilish nuqtasi" degan ma'noni anglatadi va u o'sha bobda nega shogirdlar Undan yuz o'giranini bayon qiladi. Ular Uning tanasini yeyish va Uning qonini ichish talabi haqidagi guvohligini tegishli bashoratli metodologiya bilan qo'llashdan bosh tortdilar. U qadimgi Isroilning Muqaddas Kitob haqidagi tushunchasiga Shayton singdirgan bashoratli tushunchalarning urf-odatlarini va an'analarga ular yopishib olganini ko'rsatdi. O'sha noto'g'ri tushunchalar ularga, o'zlaricha, Uning so'zlarini ruhiy ma'noda emas, balki so'zma-so'z qo'llash uchun bahona berdi. U yana shuni ham ta'kidlaydiki, Yuhanning oltinchi bobida (John 6:66) tilga olingan, Isodan "yuz o'giran" (Galilee) kishilar U bilan endi hech qachon birga yurmadilar.

Qadimgi Isroilning birinchi ahd sinov jarayonida bo'lgani kabi, oxirgi ahd sinov jarayonida ham shuni ko'ramizki, Xudo tanlangan bir xalq bilan ahd munosabatiga kirar ekan, U ayni paytda avvalgi ahd xalqidan ham o'tib ketadi. Shuningdek, U o'sha xalqni bitta yakka sinov bilan emas, balki sinovlar jarayoni orqali sinaydi. Yana shuni ham ko'ramizki, bu sinov jarayoni yeyilishi lozim bo'lgan bir narsa orqali ifodalanadi. Shuningdek, ozuqa Xudoning Kalomini ifodalashini va sinov yeyiladigan ikki turdagi ozuqa orasidagi tanlovni o'z ichiga olishini ham ko'ramiz. Xudo yeyishimiz mumkin deb aytgan har bir daraxtdan yeyimizmi, yoki yeyish taqiqlangan daraxtdan yeyimizmi? Shuningdek, nimani yeyish haqidagi tanlov taklif etilgan ozuqani qanday yeyishimiz haqidagi sinovni ham o'z ichiga olishini ko'ramiz.

Ruhiy Isroilning oxirida, Milleriylar harakati davrida, birinchi xabar 1840-yil 11-avgustda quvvatlantirildi. Bu yerda Yohayiqim o'sha paytda Bobilga olib ketilib, uning qizlariga aylanayotgan protestantlarni ifodalaydi. Vahiy kitobining o'ninchi bobidagi farishta tushib kelib, qo'lida ochiq kichik bir kitob tutganida, ular sinovga duch keldilar. Xuddi Yohayiqim Navuxadnazar talablariga qarshi isyon ko'rsatib, shundan keyin asirlikka olib ketilgani kabi, protestantlar ham Zulmat asrlaridan o'zlari bilan birga olib chiqqan urf-odatlar va an'analarga asoslanib, farishtaning qo'lidagi taomdan yeyishni rad etdilar.

1844 yilning bahoriga kelib, sinov jarayoni Yoyoqim va protestantlar uchun “burilish nuqtasi”ga yetgan edi va ma’naviy Isroil uchun bo‘lgan birinchi sinov jarayonidagi kabi, ular ham “burildilar” va endi Iso bilan birga yurmadilar. O‘sha tarixda Doniyor, Xananya, Mishail va Azariyo og‘zida shirin bo‘lgan, ammo qornida achchiq bo‘lib qolgan kichik kitobni yeyishni tanlagan Milleritlarni ifodalaydi.

Agar biz Odam Ato va Momo Havoni ham qo‘shsak, sinov yeyish amali orqali ifodalanishini ko‘rsatuvchi to‘rtta klassik guvohga ega bo‘lamiz. Bizda birinchining va oxirgisining muhriga ega bo‘lgan bir necha bashoratli guvohlar bor. Mannaning sinovi haqidagi guvohlik birinchi guvohdir, Osmon Nonining sinovi esa ham ruhiy Isroil uchun birinchi sinov, ham qadimgi Isroil uchun oxirgi guvohlikdir. Kichik kitobning sinovi ham birinchi, ham oxirgidir. U sahrodagi jamoat sifatida ruhiy Isroilning sarson yurishining nihoyasidir, shu bilan birga Xudoning yakuniy nomlangan xalqi bo‘lish uchun tanlanganlarning birinchisidir. Millerchilar Xudoning nomlangan xalqining boshlanishi bo‘lib, ular protestantizmning haqiqiy shoxi sifatida aniqlanishi kerak edi. Birinchi xabar quvvatlantirilganda boshlanadigan sinov jarayoniga oid bir necha guvohlar bor.

O‘sha sinov jarayonlarida deyarli barcha shogirdlar yuz o‘giradigan bir “burilish nuqtasi” yuzaga keladi. Yoshua va Xolibning guvohligi paytida butun Isroil yuz o‘girib, Misrga qaytishga intildi. Jaliladagi jamoatda shogirdlarning aksariyati yuz o‘girdi. Iso Alfa va Omega bo‘lgani uchun, sinov jarayonining oxirida ifodalanadigan o‘sha “burilish nuqtasi” sinov jarayonining boshida ham tasvirlangan. Qadimgi Isroilga manna ilk bor berilganida, ko‘rsatmalardan darhol yuz o‘girganlar bor edi. Masih suvga cho‘mganida, U yuz o‘girib, sahroga ketdi. Opa Uayt burilish nuqtasi ramzidan nihoyatda ma’lumotli tarzda foydalanadi.

“Xalqlar va jamoat tarixida burilish nuqtalari bo‘lgan davrlar mavjud. Xudoning ilohiy irodasi ostida, ana shunday turli inqirozli pallalar yetib kelganda, o‘sha vaqt uchun nur beriladi. Agar u qabul qilinsa, ruhiy taraqqiyot yuz beradi; agar u rad etilsa, ruhiy tanazzul va halokat ortidan keladi. Rabbiiy O‘z Kalomida xushxabarning ilgari qanday olib borilgan bo‘lsa, kelajakda ham, hatto yakunlovchi to‘qnashuvgacha, qanday davom ettirilishini ochib bergan; o‘sha paytda shaytoniy kuchlar o‘zlarining so‘nggi hayratlanarli harakatini amalga oshiradilar. O‘sha Kalomdan biz hozir yaxshilik bilan yovuzlik o‘rtasidagi — zulmat shahzodasi Shayton bilan hayot Shahzodasi Masih o‘rtasidagi — so‘nggi buyuk to‘qnashuvni boshlab beradigan kuchlar allaqachon ishga kirishganini anglaymiz. Ammo Xudoni sevib, Undan qo‘rqadigan kishilar uchun kelayotgan g‘alaba, Uning taxti osmonlarda sobit turgani qadar shubhasizdir.” Bible Echo, August 26, 1895.

Manna qadimgi Isroilga ilk bor berilganida, o‘sha tarix uchun nur berildi. Masihning suvga cho‘mishida o‘sha tarix uchun nur berildi. 1840-yil 11-avgustda o‘sha tarix uchun nur berildi. O‘sha burilish nuqtalarining har biri sinov jarayonining boshlanishini belgilaydi; bu jarayon oxir-oqibat yana bir burilish nuqtasida nihoyasiga yetadi, o‘shanda avvalgi ahd xalqi yuz o‘girib, endi Masih bilan birga yurmaydi.

Bu turli sinov jarayonlari ham avvalgi ahd xalqining, ham yangi ahd xalqining sinov jarayonini ifodalagani uchun, sinov jarayonining ikkita xulosasi mavjud. Sinov jarayonining xulosasi, va shuning uchun Millerit tarixidagi protestantlar uchun yakuniy burilish nuqtasi, 1844 yilning bahori

edi. Sinov jarayonining xulosasi (1844 yil kuzida), ya'ni Milleritlarning o'zlari uchun burilish nuqtasi, Xudoning avvalgi xalqi uchun bo'lgan burilish nuqtasidan keyin keldi.

Masihning tarixida sinov jarayoni Uning ma'badni ikki marta poklagani bilan ifodalanadi: bir marta xizmatining boshida, so'ngra yana xizmatining oxirida.

“Iso O'zining ommaviy xizmatini boshlaganida, U Ma'badni uning muqaddas narsalarni haqoratlovchi nopoklanishidan pokladi. Uning xizmatidagi so'nggi amallardan biri Ma'badning ikkinchi marta poklanishi bo'ldi. Shunday qilib, dunyoni ogohlantirish uchun bo'lgan so'nggi ishda jamoatlarga ikki alohida da'vat qilinadi. Ikkinchi farishtaning xabari shunday: ‘Bobil quladi, quladi, o'sha buyuk shahar, chunki u barcha xalqlarga o'z zinosi g'azabining sharobidan ichirdi’ (Vahiy 14:8). Va uchinchi farishta xabarining baland hayqirig'ida osmondan bir ovoz eshitaladi: ‘Undan chiqing, ey Mening xalqim, toki uning gunohlariga sherik bo'lmanglar va uning balolaridan olmanglar. Chunki uning gunohlari osmongacha yetib bordi, va Xudo uning nohaqliklarini esladi’ (Vahiy 18:4, 5).” Selected Messages, 2-kitob, 118.

Masihning ma'badni ikki bor poklashiga oid sinov jarayoni, Bashorat Ruhi yozuvlarida, Malaki kitobining uchinchi bobi bilan uyg'unlashtirilgan.

“Ma'badni dunyoning xaridorlari va sotuvchilaridan tozalash orqali Iso qalbni gunohning bulg'anishidan, — jonni buzadigan dunyoviy istaklardan, xudbin nafs ehtiroslaridan, yovuz odatlardan tozalash bo'yicha O'z missiyasini e'lon qildi. Malaki 3:1–3 dan iqtibos keltirilgan.” Asrlar orzusi, 161.

Xudoning xalqining poklanishi bir necha bashorat yo'nalishlari bilan qayta-qayta aynanlashtiriladigan sinov jarayonini ifodalaydi. Odam Ato va Momo Havodan tortib Millerchilar tarixigacha bo'lgan har bir ishora bir yuz qirq to'rt mingning poklanishini ifodalaydi.

“Bu yer tarixining oxirgi kunlarida, Xudoning amrlarini saqllovchi xalqi bilan tuzgan ahdi yangilanmog'i lozim.” Review and Herald, 1914-yil 26-fevral.

Bir yuz qirq to'rt mingning poklanish jarayoni — insonning sinov muddati yakunlanishidan sal avval muhrdan ochiladigan Iso Masihning Vahiyini birgalikda ifodalaydigan ikki kitobning birinchisi bo'lgan Doniyor kitobidagi ilk eslatmadir. Bir yuz qirq to'rt mingning poklanish jarayoni muhrlanish jarayoni sifatida ham ifodalanadi. Bir yuz qirq to'rt mingning poklanish va muhrlanish jarayoniga oid birinchi xabar 2001-yil 11-sentyabrda boshlanganida, bu jamoat uchun ham, dunyo uchun ham burilish nuqtasi bo'ldi. Vahiy kitobining o'n sakkizinchi bobida o'shanda dunyoni o'z ulug'vorligi bilan yoritadigan farishta yetib keldi. Shunga qaramay, Vahiy 18-bobda farishta qo'lida yeydigan biror narsa bor deb tasvirlanmagan — ammo u yerda bu bor. Kichik kitob u yerda. Ishayo payg'ambar tomonidan “qator ustiga qator” deb ifodalangan metodologiyani yeyishni tanlaganlar uni osonlik bilan tanib olishlari mumkin.

“Qator ustiga qator”ni qo'llash orqali biz shuni anglaymizki, Masih 2001-yil 11-sentyabrda pastga tushganida, Uning yonida “kichik kitob” ham bor edi; u “manna”, “samoviy non” va “kichik kitob” sifatida ifodalangan edi. Ammo 2001-yil 11-sentyabrda, Yo'xayiqim timsolida ifodalangan avvalgi

tanlangan xalq, Adventizmning urf-odatları va anʼanalariga yopishib olishni tanladi, soʻngra yakshanba qonunida toʻliq yakun topadigan Bobil asirligi tomon yurishini boshladi.

“Endi men Nyu-Yorkni suv toʻlqini supurib ketadi, deb aytganman degan gap kelib chiqadimi? Men buni hech qachon aytmaganman. Men u yerda qavatma-qavat qad koʻtarayotgan ulkan binolarga qarar ekanman, shunday deganman: ‘Egamiz yer yuzini dahshatli ravishda larzaga keltirish uchun qoʻzgʻalganida, naqadar dahshatli manzaralar yuz beradi! Shunda Vahiy 18:1–3 dagi soʻzlar bajo boʻladi.’ Vahiyning oʻn sakkizinchi bobining toʻliqligicha yer yuziga kelayotgan narsalar haqida bir ogohlantirishdir. Ammo Nyu-York ustiga aynan nima kelishi toʻgʻrisida menga alohida nur berilmagan; faqat shuni bilamanki, bir kun kelib u yerdagi ulkan binolar Xudoning qudrati burib agʻdarishi va agʻdarib tashlashi bilan qulatiladi. Menga berilgan nurga koʻra, bilamanki, dunyoda halokat bor. Egamizdan birgina soʻz, Uning qudratli kuchining birgina teginishi — va bu ulkan inshootlar qulaydi. Shunday manzaralar yuz beradiki, ularning dahshatini biz tasavvur ham qila olmaymiz.” Review and Herald, 1906-yil 5-iyul.

2001-yil 11-sentabrda “Xudoning qudratining burilishi va agʻdarilishi bilan” “Nyu-York”ning “buyuk binolari” “qulatilganida”, Vahiy kitobining oʻn sakkizinchi bobidagi farishtaning nuri butun yer yuzini toʻldirdi, chunki Vahiy kitobining oʻn uchinchi bobidagi yer hayvonining tarixida burilish nuqtasi kelgan edi.

“Xalqlar va jamoat tarixida burilish nuqtalari boʻlgan davrlar mavjud. Xudoning ilohiy taqdirida bu turli inqirozli pallalar yetib kelganda, oʻsha vaqt uchun nur beriladi. Agar u qabul qilinsa, ruhiy taraqqiyot yuz beradi; agar u rad etilsa, ruhiy tanazzul va halokat ortidan keladi.” Bible Echo, August 26, 1895.

Vahiy kitobining oʻn sakkizinchi bobidagi farishtaning nuri 2001-yil 11-sentyabrda kelganida, nurni qabul qilganlar ruhiy jihatdan ilgariladilar, nurni rad etganlar esa ruhiy jihatdan tanazzulga yuz tutdilar va yakshanba qonunining oʻzlarining soʻnggi burilish nuqtasi boʻlgan joyigacha isyonkor safarlarini davom ettira boshladilar; oʻsha yerda ular uchinchi farishtaning xabarchilari sifatidagi eʼtirolarini abadiy halokatga uchratadilar. Yuhanno 6:66 da yuz oʻgirib, endi Masih bilan yurmagan Jaliladagi kishilar, avval Uning suvga choʻmishida kelgan nurdan yuz oʻgirayotgan edilar; aynan oʻsha yerda oʻsha sinov tarixining birinchi xabari qudrat bilan mustahkamlangan edi. Doniyor kitobining birinchi bobida, birinchi xabar qudrat bilan mustahkamlangan tarixda, sajda qiluvchilarning ikki toifasi tasvirlanadi. Yohayiqim imonda halokatga uchraydiganlarni ifodalaydi, Doniyor, Xananiyo, Mishail va Ozariyo esa sodiqlarni ifodalaydi.

Yahudo shohi Yohayiqim hukmronligining uchinchi yilida Bobil shohi Navuxadnazar Quddusga kelib, uni qamal qildi. Va Rabbim Yahudo shohi Yohayiqimni, shuningdek Xudoning uyidagi idishlarning bir qismini uning qoʻliga topshirdi. U bularni Shinor yurtiga, oʻz xudosining uyiga olib bordi va idishlarni oʻz xudosining xazina uyiga kiritdi. Shoh oʻz saroy amaldorlari boshligʻi Ashpanazga Isroil oʻgʻillaridan, shoh naslidan va zodagonlardan baʼzilarini olib kelishni buyurdi. Bular badanida nuqsoni boʻlmagan, koʻrkam, har qanday donolikda bilimdon, bilimda mohir, ilm-fahmni anglaydigan, shoh saroyida xizmat qilishga qodir yigitlar boʻlishi, ularga Xaldeylarning ilmi va tilini oʻrgatish mumkin boʻlishi kerak edi.

Shoh ular uchun har kuni shoh taomidan va o'zi ichadigan sharobdan ulush tayinladi; ularni uch yil davomida shunday boqish kerak ediki, shundan so'ng ular shoh huzurida turishlari mumkin bo'lsin. Ular orasida Yahudo o'g'illaridan Doniyor, Xananiyo, Mishoel va Ozariyo bor edi. Saroy amaldorlari boshlig'i ularga boshqa ismlar berdi: Doniyorga Beltashassar, Xananiyoga Shadrax, Mishoelga Meshax va Ozariyoga Abednago deb nom qo'ydi. Ammo Doniyor o'z yuragida shoh taomining ulushi bilan ham, shoh ichadigan sharob bilan ham o'zini bulg'amaslikka qat'iy ahd qildi; shu sababli u saroy amaldorlari boshlig'idan o'zini bulg'amasligiga ruxsat berishini so'radi. Doniyor 1:1–8.

Doniyor, Hananiya, Mishoel va Azariyo Yahudo avlodidan edilar. Ular bichilgan qilib qo'yildi; shu tariqa ular Adventizmning oxirgi avlodini ifodalaydilar. Navuxadnazar, ko'plab qadimgi shohlar singari, bu to'rt yahudolik yigitni qasr qildirgan edi, toki ular qul sifatida xizmat qilib, shohning xotinlari va cho'rilar bilan muomala qilganlarida, shohda tug'ilishi mumkin bo'lgan har qanday tashvish bartaraf etilsin.

Ramziy ma'noda bu Adventizmning so'nggi avlodini ifodalaydi, chunki bu to'rttadan keyin Yahudo qatori endi bo'lmaydi. To'rt butun dunyoning ramzidir, shu bois u 2001-yil 11-sentyabrni Xudoning bashoratli Kalomining bajo bo'lishi deb tan oladigan butun dunyo bo'ylab Yettinchi kun Adventistlarining so'nggi avlodini ifodalaydi.

O'sha Yettinchi kun Adventistlari Xudoning bashoratli Kalomining mavzusidir, chunki ular bir yuz qirq to'rt ming bo'lishga da'vat etilganlardir. Biroq ularning bashoratli merosi 1863 yilda otalarining isyoni bilan boshlangan. O'sha dastlabki isyonni anglash deyarli imkonsizdir, chunki u tobora kuchayib borgan isyonning to'rt avlodiga xos an'ana va urf-odatlar bilan qoplangan. Uni anglash qiyin bo'lsa-da, u ko'rilishi va tan olinishi kerak, xuddi Doniyor nihoyat Doniyor kitobining to'qqizinchi bobida qilganidek. U buni Xudoning bashoratli Kalomida joylashgan haqiqatni tanib olish orqali qildi.

Daniyor va uchta sodiq yigit to'g'ridan-to'g'ri nasl olgan isyon — ularning otasining o'zlarini qurshab turgan butparast ta'sirlardan ajralgan holda qolishni rad etishi edi. 1863-yilda Laodikiyalik Adventizm Levitlar yigirma oltidagi "yetti marta"ning Miller tomonidan berilgan aniqlanishini rad etishini qo'llab-quvvatlash uchun, murtad Protestantizm va Katolitsizmning Muqaddas Kitobga xos uslubiyatiga qaytdi. Daniyor va uchta sodiq yigit uchun o'sha isyon Hizqiyo shoh tomonidan ifodalangan edi.

Shoh Hizqiyo o'lmaslik uchun Egamizga yolvordi va Egamiz unga yana 15 yil berganida, uning ibodati ijobat qilindi. Shu tariqa, u Yahudoning eng yovuz shohlaridan biri bo'lgan Manashsheni dunyoga keltirdi; ayni paytda u Yahudoning bosqichma-bosqich yetti qadamli zabt etilishi va qullikka solinishining boshlanishini belgilagan shoh ham edi. 1856-yilda Haqiqiy Shohid Laodikiyalik Adventizmning eshigini qoqib keldi, biroq ular o'zlikka o'lib emas, yashashni tanladilar. 1863-yilga kelib, ular "Erixo"ni qayta qurdilar va tobora kuchayib borgan isyonni boshladilar; bu esa oxir-oqibat ularning 2001-yil 11-sentyabrni yakshanba qonuni bilan yakunlanadigan ruhiy Bobil qulligiga olib boruvchi uch bosqichli safarlarining boshlanishi sifatida anglashlariga to'sqinlik qildi.

Shoh Hizqiyo uchun 1863 yil uning yashash haqidagi ibodati qabul qilinganida keldi. Rabbiy uning ibodati qabul etilganining alomatini berdi. Xudo quyoshni siljitish orqali ibodatni tasdiqladi, va bobilliklar osmonlarda Xudoning amalini ko'rdilar, ammo bu nimani anglatishini bilmadilar. Shundan so'ng bobilliklar quyoshni boshqarish qudratiga ega bo'lgan Xudo haqida bilib olish uchun Quddusga keldilar. Osmon Xudosini ulug'lash o'rniga, shoh Hizqiyo, o'z nafsig'a o'lish o'rniga, O'z nomini o'sha ma'bad va shaharga qo'yishni tanlagan Xudoning o'rniga, o'z ma'badi va shahrini ulug'lashni tanladi.

O'sha isyon uning naslidan bo'lgan bolalar Bobilga qullar va bichilganlar bo'lib qolishlari haqidagi bashoratni keltirib chiqardi. O'sha bolalar Doniyor, Hananiya, Mishael va Ozariyo edilar va ular 2001-yil 11-sentabrni dunyo xalqlari hamda jamoat tarixidagi burilish nuqtasi deb tan oladigan, yuz qirq to'rt mingni sinab ko'rish va muhrlash uchun berilgan nur berilayotgan paytdagi Yettinchi kun adventistlarining ma'naviy oxirgi avlodini ifodalaydilar.

O'sha kunlarda Hizqiyo o'lim to'shagida yotardi. Va Amoz o'g'li Ishayo payg'ambar uning oldiga kelib, unga dedi: Egamiz shunday demoqda: xonadoning ishlarini tartibga solgin; chunki sen o'lasan, tirik qolmayсан. Shunda u yuzini devorga burib, Egamizga iltijo qilib dedi: Yolvoraman, ey Egamiz, eslagin, men Sening huzuringda haqiqat bilan va komil yurak bilan yurganman, Sening nazaringda yaxshi bo'lgan ishlarni qilganman. Va Hizqiyo qattiq yig'ladi. Va shunday bo'ldiki, Ishayo hali o'rta hovlidan chiqib ulgurmagan ediki, Egamizning kalomi unga kelib dedi: Qaytib borib, xalqimning sardori Hizqiyoga ayt: Otang Dovudning Xudosi — Egamiz shunday demoqda: Men sening ibodatingni eshitdim, ko'z yoshlaringni ko'rdim; mana, Men seni sog'aytiraman: uchinchi kuni sen Egamizning uyiga chiqasan. Va Men umringga o'n besh yil qo'shaman; Men seni ham, bu shaharni ham Ossuriya shohining qo'lidan qutqaraman; va O'zim uchun hamda qulim Dovud uchun bu shaharni himoya qilaman. Va Ishayo dedi: Anjirdan bir bo'lak olinglar. Ular olib, yara ustiga qo'ydilar, va u sog'aydi. Va Hizqiyo Ishayoga dedi: Egamiz meni sog'aytirishining va uchinchi kuni Egamizning uyiga chiqishimning alomati nima bo'ladi? Va Ishayo dedi: Egamiz O'zi aytgan ishni bajo keltirishining senga Egamizdan alomati shu bo'ladi: soya o'n pog'ona oldinga yursinmi yoki o'n pog'ona orqaga qaytsinmi? Va Hizqiyo javob berdi: Soyaning o'n pog'ona pastga tushishi oson narsa; yo'q, balki soya o'n pog'ona orqaga qaytsin. Va Ishayo payg'ambar Egamizga nido qildi; va U Axozning quyosh soatida pastga tushgan soyani o'n pog'ona orqaga qaytardi. O'sha vaqtda Bobil shohi Baladanning o'g'li Berodaxbaladon Hizqiyoga maktublar va hadya yubordi; chunki u Hizqiyoning kasal bo'lganini eshitgan edi. Va Hizqiyo ularga quloq solib, ularga o'zining qimmatbaho narsalari xonasini, kumushni, oltinni, ziravorlarni, qimmatbaho moyni, barcha qurol-aslahalari saqlanadigan xonani va xazinalarida topilgan hamma narsani ko'rsatdi; uning uyida ham, butun hukmronligi doirasida ham Hizqiyo ularga ko'rsatmagan hech narsa qolmadi. Shunda Ishayo payg'ambar shoh Hizqiyoning oldiga kelib, unga dedi: Bu odamlar nima dedilar? Va ular senga qayerdan kelishdi? Va Hizqiyo dedi: Ular uzoq yurtdan, ya'ni Bobildan kelishdi. Va u dedi: Ular sening uyingda nimani ko'rishdi? Va Hizqiyo javob berdi: Ular uyimdagi hamma narsani ko'rishdi; xazinalarim orasida men ularga ko'rsatmagan hech narsa yo'q. Va Ishayo Hizqiyoga dedi: Egamizning kalomini eshit. Mana, shunday kunlar keladiki, uyingdagi hamma narsa va ota-bobolaring shu kungacha to'plab qo'ygan narsalar Bobilga olib ketiladi; hech narsa qolmaydi, deydi Egamiz. Va sendan

tugʻiladigan, oʻzing dunyoga keltiradigan oʻgʻillaringdan ham olib ketadilar; va ular Bobil shohining saroyida bichilganlar boʻladilar. Shunda Hizqiyo Ishayoga dedi: Sen aytgan Egamizning kalomi yaxshidir. Va u dedi: Mening kunlarimda tinchlik va haqiqat boʻlsa, bu yaxshi emasmi? Hizqiyoning boshqa ishlari, uning barcha qudrati, qanday qilib u bir hovuz va bir suv yoʻlini yasatib, shaharga suv keltirgani — bular Yahudo shohlari solnomasida yozilgan emasmi? Va Hizqiyo ota-bobolari bilan uxlab qoldi; uning oʻrniga oʻgʻli Manashe shoh boʻldi. 2 Shohlar 20:1–21.

Keyingi oyatda shunday deyiladi:

Manasheh shohlik qilishni boshlaganida oʻn ikki yoshda edi va Quddusda ellik besh yil shohlik qildi. Onasining ismi esa Xefzibo edi. 2 Shohlar 21:1.

Shoh Hizqiyo Egamizning irodasini qabul qilib, shunchaki oʻz uy-ishini tartibga solib, vafot etganida, buning natijasi qanday boʻlur edi? Unga yana oʻn besh yil berildi, va uch yildan keyin yovuz Manashe tugʻildi. Agar 1856-yilda Adventizm Filadelfiyadan Laodikiyaga oʻtishni qabul qilib, oʻz uy-ishini tartibga solganida hamda William Millerning asosiy haqiqatlarini daxlsiz qoldirganida, nima boʻlur edi? Menimcha, bu savolning javobini biz hech qachon bilmaymiz, ammo biz biladigan narsa shuki: “Daniel koʻnglida podshohning taomidan ham, u ichadigan sharobdan ham oʻzini harom qilmaslikka qatʼiy ahd qildi.”

Keyingi maqolada Doniyor kitobining birinchi bobini davom ettiramiz.